ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

15. září 2005 *

Ve věci C-140/04,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím hof van beroep te Antwerpen (Belgie) ze dne 11. března 2004, došlým Soudnímu dvoru dne 16. března 2004, v řízení

United Antwerp Maritime Agencies NV

proti

Belgickému státu,

a

Seaport Terminals NV

proti

Belgickému státu,

United Antwerp Maritime Agencies NV,

* Jednací jazyk: nizozemština.

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení P. Jann, předseda senátu, K. Lenaerts, J. N. Cunha Rodrigues (zpravodaj), E. Juhász a M. Ilešič, soudci,

generální advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
vedoucí soudní kanceláře: M. M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 7. dubna 2005,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za United Antwerp Maritime Agencies NV E. Geversem, advocaat,

— za Seaport Terminals NV P. Hoogmartensem a G. Huyghem, advocaten,

— za belgickou vládu D. Haven, jako zmocněnkyní,

— za Komisi Evropských společenství X. Lewisem, jako zmocněncem, ve spolupráci s F. Tuytschaeverem, advocaat,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 26. dubna 2005,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 203 odst. 3 čtvrté odrážky nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství (Úř. věst. L 302, s. 1; Zvl. vyd. 02/04, s. 307; dále jen „celní kodex").

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi Belgickým státem a společností námořní dopravy United Antwerp Maritime Agencies NV (dále jen „Unamar") a společností Seaport Terminals NV zajišťující manipulaci se zbožím, nyní Katoen Natie Terminals NV (dále jen „Seaport Terminals") ohledně platby celního dluhu vzniklého odnětím zboží podléhajícího dovoznímu clu celnímu dohledu.

Právní úprava Společenství

Celní kodex

3 V souladu s článkem 37 celního kodexu:

„1. Zboží podléhá celnímu dohledu od vstupu na celní území Společenství. Může být podrobeno kontrole ze strany celních orgánů podle platných předpisů.

2. Zboží podléhá celnímu dohledu tak dlouho, jak je nutné pro zjištění jeho celního statusu [...].“

4 Článek 38 uvedeného kodexu stanoví:

„1. Osoba, která zboží dopravila na celní území Společenství, je povinna je dopravit bez zbytečného odkladu a případně po cestě určené celními orgány způsobem, který tyto orgány stanoví,

a) k celnímu úřadu určenému celními orgány nebo na jiné místo určené nebo schválené těmito orgány;

[...]

2. Každá osoba, která přebírá odpovědnost za přepravu zboží poté, co bylo dopraveno na celní území Společenství, zejména v důsledku překládky, je odpovědná za dodržení povinností uvedených v odstavci 1.

[...]“

5 V souladu s článkem 40 téhož kodexu:

„Zboží, které bylo podle čl. 38 odst. 1 písm. a) dopraveno na celní úřad nebo na jiné místo stanovené nebo schválené celními orgány, předloží celním orgánům osoba, která zboží na celní území Společenství dopravila, nebo případně osoba, která přebírá odpovědnost za přepravu tohoto zboží po jeho vstupu na toto území."

6 Podle článku 43 celního kodexu:

„S výhradou článku 45 je na zboží předložené k celnímu řízení podle článku 40 nutno podat souhrnné celní prohlášení.

Souhrnné celní prohlášení se podává současně s předložením zboží k celnímu řízení. Celní orgány však mohou povolit lhůtu k podání prohlášení, jež uplyne nejpozději první pracovní den následující po dni, kdy bylo zboží předloženo k celnímu řízení."

7 Článek 44 odst. 2 uvedeného kodexu stanoví:

„Souhrnné celní prohlášení podává:

a) osoba, která zboží dopravila na celní území Společenství, nebo případně osoba, která převzala odpovědnost za přepravu zboží po jeho vstupu na toto území, nebo

b) osoba, jejímž jménem jednaly osoby uvedené v písmenu a).“

8 Článek 46 odst. 1 téhož kodexu stanoví:

„Zboží lze vykládat a překládat z dopravních prostředků, kterými je přepravováno, pouze se souhlasem celních orgánů a na místech, která k tomu tyto orgány určí nebo schválí.

[...]“

9 Článek 50 celního kodexu stanoví:

„Od předložení k celnímu řízení do doby, než mu bude přiděleno celně schválené určení, má předložené zboží postavení dočasně uskladněného zboží. Takové zboží je dále nazýváno ‚dočasně uskladněné zboží‘“

10 Podle článku 51 uvedeného kodexu:

„1. Dočasně uskladněné zboží může být skladováno pouze na místech schválených celními orgány a za podmínek jimi stanovených.

2. Celní orgány mohou od držitele zboží požadovat poskytnutí jistoty k zajištění jakéhokoliv celního dluhu, který by mohl vzniknout podle článků 203 nebo 204."

11 V souladu s čl. 53 odst. 2 téhož kodexu:

„Dokud není postavení zboží vyřešeno, mohou celní orgány na náklady a nebezpečí držitele zboží nechat toto zboží přemístit na zvláštní místo, které je pod jejich dohledem."

12 Článek 203 celního kodexu stanoví:

„1. Celní dluh při dovozu zboží vzniká:

— odnětím zboží podléhajícího dovoznímu clu celnímu dohledu.

2. Celní dluh vzniká okamžikem, kdy je zboží odňato celnímu dohledu.

3. Dlužníky jsou:

— osoba, která zboží odňala celnímu dohledu,

— každá osoba, která se tohoto odnětí zúčastnila a byla nebo měla si být vědoma, že zboží je odnímáno celnímu dohledu,

— každá osoba, která získala nebo držela dotyčné zboží a v okamžiku získání nebo přijetí zboží si byla nebo měla být vědoma, že zboží bylo odňato celnímu dohledu,

— případně také osoba, která má plnit povinnosti vyplývající z dočasného uskladnění zboží nebo z použití celního režimu, do kterého bylo zboží propuštěno."

Nařízení (EHS) č. 2454/93

13 V souladu s čl. 183 odst. 1 a 2 nařízení Komise (EHS) č. 2454/93 ze dne 2. července 1993, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 (Úř. věst. L 253, s. 1, a oprava v Úř. věst. L 268, s. 32; Zvl. vyd. 02/06, s. 3; dále jen „prováděcí nařízení"):

„1. Souhrnné celní prohlášení podepisuje osoba, která je podává.

2. Souhrnné celní prohlášení potvrdí celní orgány a uschovají je, aby mohlo být prověřeno, zda bylo danému zboží přiděleno celně schválené určení ve lhůtách stanovených v článku 49 kodexu."

14 Článek 184 prováděcího nařízení stanoví:

„1. Až do doby, kdy je zboží přiděleno celně schválené určení, je osoba uvedená v čl. 183 odst. 1 povinna znovu předložit celním orgánům na jejich vyžádání v nezměněném stavu zboží, na něž podává souhrnné celní prohlášení a které dosud nebylo vyloženo z dopravního prostředku, na němž se nachází.

2. Po vyložení zboží přechází povinnost znovu předložit zboží celním orgánům na jejich vyžádání na každou osobu, která je má v držení pro účely přepravy nebo skladování."

Spor v původním řízení a předběžné otázky

15 Podle předkládacího rozhodnutí podala společnost Unamar celnímu úřadu v Antverpách souhrnné celní prohlášení týkající se zásilky cigaret jako zboží, které není zbožím Společenství, které bylo potvrzeno dne 9. června 1996. Dne 18. června 1996 Seaport Terminals vyložila kontejner obsahující dotčenou zásilku z lodi M/S Cap Trafalgar, na které bylo uvedené zboží přepraveno z Paranagua (Brazílie) do

Antverp. Seaport Terminals uvedený kontejner vyložila na molo, aniž by zboží bylo přiděleno celně schválené určení. Dne 19. června 1996 bylo konstatováno, že kontejner byl předchozího dne odcizen, takže již nemohl být předložen celním orgánům.

16 Belgický celní a daňový úřad došel k závěru, že sporný kontejner protiprávně vstoupil na celní území Evropské unie a že na základě uvedené skutečnosti vznikl celní dluh při dovozu.

17 Následně uvedený úřad vydal a doručil dne 13. března 1998 platební výměr vůči společnostem Unamar a Seaport Terminals, jímž byly obě vyzvány k zaplacení částky ve výši 785 555,04 eur, navýšené o úroky a poplatky na základě dovozního cla a spotřební daně.

18 Z předkládacího rozhodnutí rovněž vyplývá, že uvedený orgán právně vychází z čl. 202 odst. 1 a 3 a článku 203 celního kodexu, jakož i z čl. 184 odst. 2 prováděcího nařízení, pokud jde o Seaport Terminals.

19 Unamar a Seaport Terminals podaly námitky proti platebním výměrům, které jim byly doručeny. Rozsudkem ze dne 9. září 2002 rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen společně projednal uvedené námitky a poté je zamítl jako neopodstatněné.

20 Unamar a Seaport Terminals podaly dne 14. října 2002 a 9. ledna 2003 proti uvedenému rozsudku opravný prostředek k le hof van beroep te Antwerpen, který rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Lze za osobu, která má plnit povinnosti vyplývající z dočasného uskladnění zboží (jak stanoví čl. 203 odst. 3 poslední odrážka celního kodexu Společenství vydaného nařízením [...] č. 2913/92 [...], dále jen „CKS"), považovat osobu, která má předložit zboží celním orgánům (článek 40 CKS), následkem čehož ona nebo její zástupce musí podat souhrnné celní prohlášení (čl. 44 odst. 2 CKS) a podepsat jej (čl. 183 odst. 1, prováděcí ustanovení celního kodexu Společenství stanovená nařízením [...] č. 2454/93 [...], dále jen „prováděcí nařízení") a předložit zboží celním orgánům, pokud není vyloženo z dopravního prostředku, na kterém se nachází v okamžiku jeho vstupu do Společenství až do okamžiku, kdy je mu přiděleno celně schválené určení?

2) Lze za osobu, která má plnit povinnosti vyplývající z dočasného uskladnění zboží (jak stanoví čl. 203 odst. 3 poslední odrážka CKS) považovat osobu, která je po vyložení zboží jeho držitelem za účelem zajištění jeho přepravy nebo skladování, následkem čehož ji lze na základě čl. 51 odst. 2 a čl. 53 odst. 2 CKS považovat za držitele zboží, který je podle čl. 184 odst. 2 prováděcího nařízení povinen zboží znovu předložit celním orgánům na jejich vyžádání v nezměněném stavu?

3) V případě kladné odpovědi na první a druhou otázku, mohou být osoby uvedené v těchto otázkách považovány společně a nerozdílně za celní dlužníky, za

předpokladu, že se nejedná o stejné osoby (v projednávaném případě se jedná o zástupce společnosti námořní dopravy, který vpustil zboží do Společenství, a skladníka pověřeného skladováním a přepravou zboží na místě vyložení určeném celními orgány)?

4) V případě kladné odpovědi na třetí otázku, zůstává osoba uvedená v první otázce celním dlužníkem až do okamžiku, kdy je zboží přiděleno celně schválené určení, aniž je dotčena skutečnost, že po jeho vyložení z dopravního prostředku, na kterém bylo dopraveno do Společenství, bylo zboží skladováno a přepravováno osobou uvedenou ve druhé otázce?

5) V případě záporné odpovědi na třetí otázku, je třeba mít za to, že osoba uvedená v první otázce zůstává celním dlužníkem až do okamžiku, kdy je zboží převzato osobou uvedenou ve druhé otázce, a osoba uvedená ve druhé otázce se stává dlužníkem až od okamžiku, kdy převezme zboží za účelem uskladnění a přepravy?

6) V případě kladné odpovědi na první otázku a záporné odpovědi na druhou otázku, je třeba osobu uvedenou v první otázce pokládat za dlužníka až do okamžiku, kdy je zboží převzato osobou uvedenou ve druhé otázce, nebo do okamžiku, kdy je zboží přiděleno celně schválené určení?"

K předběžným otázkám

21 Podstatou těchto otázek předkládajícího soudu, které je třeba přezkoumat společně, je, zda čl. 203 odst. 3 čtvrtá odrážka celního kodexu má být vykládán v tom smyslu, že pojem „osoba, která má plnit povinnosti vyplývající z dočasného uskladnění zboží" může označovat osobu, která má předložit zboží celním orgánům ve smyslu článku 40 téhož kodexu, jakož i osobu, která je po vyložení uvedeného zboží jeho držitelem za účelem zajištění jeho přepravy nebo skladování. V případě kladné odpovědi se předkládající soud táže, zda uvedené osoby mohou za takových okolností, jako jsou okolnosti ve věci v původním řízení, být společně a nerozdílně považovány za odpovědné za zaplacení celního dluhu.

22 Za účelem zodpovězení těchto otázek je třeba přezkoumat ustanovení celního kodexu a prováděcího nařízení, která se týkají režimu použitelného na zboží, které vstoupilo na celní území Společenství a kterému dosud nebylo přiděleno celně schválené určení.

23 V souladu s čl. 38 odst. 1 písm. a) a čl. 38 odst. 2 celního kodexu je osoba, která zboží dopravila na celní území Společenství, případně osoba, která přebírá odpovědnost za přepravu zboží poté, co bylo takto dopraveno, povinna bez zbytečného odkladu toto zboží dopravit k celnímu úřadu určenému celními orgány nebo na jiné místo určené nebo schválené těmito orgány. Podle článku 40 téhož kodexu musí být toto zboží předloženo celním orgánům stejnými osobami.

24 Na základě článku 43 téhož kodexu je na zboží předložené k celnímu řízení podle článku 40 nutno podat souhrnné celní prohlášení, které se v zásadě podává současně s předložením zboží k celnímu řízení. Z čl. 44 odst. 2 písm. a) a b) celního kodexu vyplývá, že souhrnné celní prohlášení podává buď osoba, která zboží dopravila na celní území Společenství, nebo případně osoba, která převzala odpovědnost za přepravu zboží po jeho vstupu na toto území, nebo osoba, jejímž jménem jednaly dvě prvně uvedené osoby.

25 Článek 50 celního kodexu stanoví, že od předložení k celnímu řízení do doby, než mu bude přiděleno celně schválené určení, má předložené zboží postavení dočasně uskladněného zboží.

26 Článek 46 odst. 1 téhož kodexu stanoví, že zboží lze vykládat a překládat z dopravních prostředků, kterými je přepravováno, pouze se souhlasem celních orgánů a na místech, která k tomu tyto orgány určí nebo schválí.

27 Podle čl. 51 odst. 2 uvedeného kodexu mohou celní orgány od držitele zboží požadovat poskytnutí jistoty k zajištění jakéhokoliv celního dluhu, který by mohl vzniknout podle článků 203 téhož kodexu.

28 Z čl. 203 odst. 1 celního kodexu vyplývá, že celní dluh při dovozu zboží vzniká v okamžiku odnětí zboží podléhajícího dovoznímu clu celnímu dohledu (viz zejména rozsudek ze dne 20. ledna 2005, Honeywell Aerospace, C-300/03, Sb. rozh. s. I-689, bod 18). Podle judikatury Soudního dvora zahrnuje pojem odnětí celnímu dohledu

každou činnost nebo opomenutí, v jejichž důsledku je příslušnému celnímu orgánu zabráněno, i když jen přechodně, v přístupu ke zboží podléhajícímu celnímu dohledu a v provedení kontrol stanovených čl. 37 odst. 1 celního kodexu (viz zejména výše uvedený rozsudek Honeywell Aerospace, bod 19).

29 Podle čl. 203 odst. 3 čtvrté odrážky uvedeného kodexu v takovém případě přebírá celní dluh více kategorií osob, mimo jiné zejména osoby, které zboží odňaly, případně také „osoba, která má plnit povinnosti vyplývající z dočasného uskladnění zboží nebo z použití celního režimu, do kterého bylo zboží propuštěno".

30 Jak Soudní dvůr rozhodl, zákonodárce Společenství měl od vstupu v platnost celního kodexu v úmyslu komplexně upravit podmínky pro určování osob, které jsou celními dlužníky (rozsudky ze dne 23. září 2004, Spedition Ulustrans, C-414/02, Sb. rozh. s. I-8633, bod 39, a ze dne 3. března 2005, Papismedov e.a., C-195/03, Sb. rozh. s. I-1667, bod 38).

31 Z rozhodnutí překládajícího soudu vyplývá, že zboží, které je předmětem sporu v původním řízení, bylo předloženo příslušnému celnímu úřadu, v očekávání přidělení celně schváleného určení bylo předmětem souhrnného celního prohlášení, a tedy získalo postavení dočasně uskladněného zboží. Mimoto není sporné, že uvedené zboží bylo odňato celnímu dohledu v důsledku krádeže, ke které došlo, když bylo zboží společností Seaport Terminals vykládáno z lodi a ukládáno na molo.

32 Předkládající soud se táže, zda v takovém případě osoba, která předložila sporné zboží celnímu úřadu ve smyslu článku 40 celního kodexu, jakož i osoba, která byla po vyložení zboží jeho držitelem za účelem zajištění přepravy nebo skladování, může být považována za celního dlužníka jako osoby, které „mají plnit povinnosti vyplývající z dočasného uskladnění zboží" ve smyslu čl. 203 odst. 3 čtvrté odrážky celního kodexu.

33 Jak Unamar a Komise Evropských společenství správně tvrdí, bylo-li dočasně uskladněné zboží vyloženo z dopravního prostředku, na kterém se nacházelo, a uskladněno v očekávání přidělení celně schváleného určení, je celním dlužníkem ve smyslu uvedeného čl. 203 odst. 3 čtvrté odrážky osoba, která měla uvedené zboží ve skutečném držení v okamžiku jeho odnětí celnímu dohledu.

34 Pokud jde o „povinnosti vyplývající z dočasného uskladnění zboží" ve smyslu posledně uvedeného ustanovení, článek 184 odst. 1 prováděcího nařízení totiž stanoví, že osoba uvedená v čl. 183 odst. 1 téhož nařízení, tedy osoba, která podepsala souhrnné celní prohlášení, je povinna znovu předložit celním orgánům na jejich vyžádání v nezměněném stavu zboží, na něž podává souhrnné celní prohlášení a které dosud nebylo vyloženo z dopravního prostředku, na němž se nachází. Naopak podle odstavce 2 téhož článku „[p]o vyložení zboží přechází povinnost znovu předložit zboží celním orgánům na jejich vyžádání na každou osobu, která je má v držení pro účely přepravy nebo skladování".

35 Ze samotného znění článku 184 prováděcího nařízení vyplývá, že rozhodujícím kritériem za účelem určení osoby, která je povinna předložit dočasně uskladněné

zboží celním orgánům na jejich vyžádání, je v období po vyložení zboží jeho držení. Je to držitel, kdo se zbožím disponuje a kdo jej může na požádání předložit, přičemž osoba, která podepsala souhrnné celní prohlášení, již v daném okamžiku nemá skutečnou kontrolu nad uvedeným zbožím.

36 Uvedená povinnost má za cíl prostřednictvím kritéria držení co nejlépe zajistit kontrolu dočasně uloženého zboží ze strany celních orgánů stanovenou v čl. 37 odst. 1 celního kodexu.

37 Tento výklad je podpořen čl. 51 odst. 2 uvedeného kodexu, který stanoví, že celní orgány mohou od „držitele" zboží požadovat poskytnutí jistoty k zajištění jakéhokoliv celního dluhu, který by mohl vzniknout podle článku 203 téhož kodexu.

38 Pokud jde o povinnost spočívající v přidělení celně schváleného určení dočasně uloženému zboží ve lhůtách stanovených v souladu s článkem 49 celního kodexu, která případně přísluší deklarantovi, tato povinnost nespadá pod čl. 203 odst. 3 čtvrté odrážky téhož kodexu, který se vztahuje pouze na povinnosti spojené s dočasným „uskladněním" zboží.

39 Z toho vyplývá, že „osoba, která má plnit povinnosti vyplývající z dočasného uskladnění zboží" ve smyslu čl. 203 odst. 3 čtvrté odrážky celního kodexu, je po vyložení daného zboží osobou, která má uvedené zboží v držení.

40 Článek 213 celního kodexu, který stanoví, že je-li za splnění celního dluhu odpovědno několik osob, považují se za dlužníky společně a nerozdílně, nezpochybňuje uvedený výklad, jelikož v situaci, jako je situace v původním řízení, osoba, která podepsala souhrnné celní prohlášení, na rozdíl od osoby, která je držitelem zboží po jeho vyložení, již není povinná jej znovu předložit na vyžádání celním orgánům.

41 Vzhledem k výše uvedeným úvahám je třeba na položené otázky odpovědět tak, že článek 203 odst. 3 čtvrtá odrážka celního kodexu musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „osoba, která má plnit povinnosti vyplývající z dočasného uskladnění zboží" označuje osobu, která je po vyložení uvedeného zboží jeho držitelem za účelem zajištění jeho přepravy nebo skladování.

K nákladům řízení

42 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Článek 203 odst. 3 čtvrtá odrážka nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství, musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „osoba, která má plnit povinnosti vyplývající z dočasného uskladnění zboží" označuje osobu, která je po vyložení uvedeného zboží jeho držitelem za účelem zajištění jeho přepravy nebo skladování.

Podpisy.